

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.010.03.2019

Roman Adamski
Dyrektor Zespołu Szkół w Kisielicach,
Al. Wojska Polskiego 2, 14-220 Kielice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/004 – Realizacja Programu Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE)

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Kisielicach, Al. Wojska Polskiego 2 14-220 Kisielice (dalej: Szkoła) wchodząca w skład Zespołu Szkół w Kisielicach ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Roman Adamski, Dyrektor Szkoły, od 1 września 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykorzystywanie przez szkołę ogólnopolskiej sieci edukacyjnej.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do 17 czerwca 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Adam Ruciński, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/65/2019 z 17 maja 2019 r.

(akta kontroli str. 1-2, 252-253)

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła została przyłączona do Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (dalej: OSE) przez Naukową i Akademicką Sieć Komputerową - Państwowy Instytut Badawczy (dalej: Operator OSE)³. Urządzenia oraz elementy infrastruktury dostarczone do Szkoły zostały należycie odebrane i były włączone oraz gotowe do pracy. Jednakże Szkoła nie korzystała z tej sieci w związku z koniecznością wykonania prac adaptacyjnych, które zaplanowano na okres wakacji w 2019 r.

Dyrektor Szkoły zamówił bezpłatną usługę „Bezpieczeństwo OSE Plus” obejmującą m.in. ochronę przed szkodliwym oprogramowaniem i monitorowanie zagrożeń i bezpieczeństwa sieciowego.

Kontrola wykazała ponadto m.in., że:

- nauczyciele w marcu 2019 r. korzystali z cyfrowych materiałów edukacyjnych zamieszczonych na stronach internetowych lub płytach CD,
- Szkoła w 2017 r. zapewniła dla większości nauczycieli szkolenie z zakresu wykorzystywania materiałów edukacyjnych w nauczaniu (TIK),
- pięciu nauczycieli w latach 2016 – 2018 brało udział w szkoleniach dotyczących bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych.

¹ W skład Zespołu Szkół wchodziły: Przedszkole w Kisielicach, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Kisielicach.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489 (dalej: ustawa o NIK).

³ Koncepcja podłączenia Szkoły do Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE) z 6 grudnia 2018 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

1. Szkoła została przyłączona do OSE 10 stycznia 2019 r.

(akta kontroli str. 3-4)

2. Protokół zdawczo – odbiorczy instalacji i urządzeń⁴ potwierdził, że w Szkole:

- nastąpiło wykonanie instalacji sieci OSE,
- nie było zastrzeżeń, co do sposobu oraz jakości wykonanej instalacji,
- zamontowano urządzenie Ethernet Switch.

Oględziny wykazały, że ww. urządzenie znajdowało się na terenie Szkoły. Numery seryjne oraz inwentarzowe były zgodne z danymi wskazanymi w ww. protokole, a urządzenie było sprawne i podłączone. Ustalono ponadto, że w tym samym miejscu znajdowała się niewykazana ww. protokole zaporą sieciową, natomiast na korytarzu umieszczono punkt dostępowy.

(akta kontroli str. 3-76, 83-91)

3. Podłączenie Szkoły do sieci OSE wymaga przeprowadzenia prac adaptacyjnych, polegających na połączeniu i przekonfigurowaniu wewnętrznej sieci bezprzewodowej. Dyrektor podał, że działania te zaplanowano na okres wakacji⁵, aby nie zaburzać pracy w szkole w trakcie roku szkolnego. Wg niego, korzystanie z dziennika elektronicznego wymagało stabilnej pracy sieci, a jej zmiany mogły nie zapewnić tej stabilności. Dyrektor poinformował ponadto, że praca ta zostanie wykonana bezpłatnie przez informatyka zatrudnionego w Urzędzie Miejskim w Kisielicach.

W Szkole nie było potrzeby wymiany sprzętu komputerowego. Dyrektor wyjaśnił, że Szkoła wcześniej realizowała duży projekt edukacyjny, w ramach którego m.in. zakupiono sprzęt komputerowy i multimedialny oraz wykonano bezprzewodową sieć wewnętrzną.

(akta kontroli str. 77-82, 96, 93-98, 111-128)

Szkoła posiadała łącznie 19 oddziałów (klasy I-VIII), w których uczyło się 401 uczniów⁶. Placówka ta dysponowała 131 komputerami, w tym 64 urządzeniami mobilnymi (laptopy), z których żaden nie był podłączony do sieci OSE. Wszystkie urządzenia były podłączone do Internetu za pośrednictwem dotychczasowych łącz komercyjnych.

Wg ustaleń NIK, sieć OSE zapewniała sprawne korzystanie z jej zasobów. Uruchamianie w toku oględzin stron internetowych i aplikacji na komputerze tymczasowo podłączonym do sieci OSE następowało sprawnie, bez zbędnej zwłoki.

(akta kontroli str. 99-128, 78-82, 148, 251)

4. Przedstawiciel Operatora OSE uruchamiając w Szkole sieć OSE przeprowadził z pozytywnym rezultatem test:

- przepływności dostępu do Internetu,
- uruchamiania stron internetowych,
- dostępności usług pocztowych.

Wykonano ponadto instruktaż użytkownika w zakresie instalacji certyfikatów SSL dla jednego pracownika – Dyrektora Szkoły.

W trakcie uruchamiania sieci OSE nie dokonano sprawdzenia programów działających w szkole, tj. Librus Synergia⁷ i Kadry Progman. Dyrektor podał, że

⁴ Protokół został podpisany 10 stycznia 2019 r.

⁵ Lipiec i sierpień 2019 r.

⁶ Stan na 20 maja 2019 r.

⁷ Program składał się z modułów: e-Sekretariat, e-Dziennik, e-Świadectwa + arkusze ocen.

przyjęto założenie, że jeżeli pozytywny wynik dały przeprowadzone testy OSE, to również pozytywnie wypadną inne połączenia.

(akta kontroli str. 5-23, 78-82)

5. Dyrektor, zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁸, zapewnił bezpieczny dostęp do treści zamieszczanych w sieci Internet. W tym celu zamówił bezpłatną usługę „Bezpieczeństwo OSE Plus” obejmującą m.in ochronę przed szkodliwym oprogramowaniem i monitorowanie zagrożeń i bezpieczeństwa sieciowego. Szkoła na wszystkich komputerach stacjonarnych i mobilnych wykorzystywała program antywirusowy, a urządzenia dostępne dla uczniów w pracowniach zabezpieczone były dodatkowo programem filtrującym niepożądane treści.

(akta kontroli str. 28-44, 129-133, 250)

6. Funkcję Koordynatora OSE (informowanie o usługach dostępnych w OSE) oraz Technicznego Reprezentanta Szkoły (współpraca z OSE, w tym zgłaszanie awarii) sprawował Dyrektor Szkoły⁹.

(akta kontroli str. 44, 134)

Szkoła do dnia zakończenia kontroli nie korzystała z łącza sieci OSE. Dyrektor w związku z tym nie dysponował wiedzą na temat przepustowości sieci, występujących przerw lub utrudnień w korzystaniu z sieci oraz występujących problemów.

Z ustaleń NIK¹⁰ wynika, że średnia prędkość dostępu do Internetu w Szkole wynosiła¹¹:

- download - 92,94 Mb/s,
- upload - 103,40 Mb/s.

(akta kontroli str. 135-149, 250)

7. Według stanu na 13 czerwca 2019 r Szkoła nie korzystała z sieci OSE. Oględziny wykazały, że w szkole było uruchomione urządzenie służące do bezprzewodowego dostępu do ww. sieci. Wicedyrektor Szkoły oświadczył, że uczniowie i nauczyciele nie będą mieli do niej dostępu do końca sierpnia 2019 r., tj. do czasu przekonfigurowania sieci komputerowej działającej aktualnie w Szkole.

Połączenie i przekonfigurowanie obu sieci zaplanowano na okres wakacji, aby nie zaburzać pracy w szkole (opisano w punkcie 3 wystąpienia).

Nauczyciele korzystali z komputerów stacjonarnych znajdujących się w klasach lub przydzielonych im urządzeń mobilnych. Uczniowie mogli natomiast używać komputerów znajdujących się w trzech pracowniach informatycznych.

Procedury bezpieczeństwa szkolnej sieci komputerowej obowiązujące nauczycieli zostały określone w Polityce Bezpieczeństwa Przetwarzania Danych Osobowych¹².

Warunki korzystania przez uczniów ze szkolnej sieci komputerowej zostały natomiast ustalone w Zasadach korzystania z Internetu w Zespole Szkół w Kisielicach¹³, z których m.in. wynika, że:

- Internet mógł być wykorzystywany wyłącznie do celów edukacyjnych,
- korzystanie z Internetu było bezpłatne,

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 996, ze zm.

⁹ Stosownie do zapisów załącznika nr 5 umowy nr 26809.

¹⁰ Badanie zostało przeprowadzone w trakcie siedmiu dni, na komputerze stacjonarnym podłączonym do OSE.

¹¹ Najniższy wynik wynosił: download - 81,01 Mb/s, upload - 101,51 Mb/s.

¹² Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 6/2018 Dyrektora Zespołu Szkół w Kisielicach z 25 maja 2018 r w sprawie wprowadzenia do stosowania „Dokumentacji przetwarzania i ochrony danych osobowych w Zespole Szkół w Kisielicach”.

¹³ Zarządzenie nr 9/2017 z 27 października 2017 r. Dyrektora Zespołu Szkół w Kisielicach w sprawie ustalenia zasad korzystania z Internetu w Zespole Szkół w Kisielicach.

- nauczyciele mieli prawo kontroli czynności wykonywanych przy komputerach przez uczniów,
- niedozwolone było podejmowanie działań powodujących uszkodzenie komputera, łamanie systemu zabezpieczeń, instalowanie programów oraz korzystanie z bramek sms, a także wchodzenie na strony zawierające nielegalne oprogramowanie lub treści niezgodne z obowiązującymi normami etyczno-moralnymi.

(akta kontroli str. 72- 75, 78- 82, 150- 179, 251)

8. Dyrektor Szkoły został poinformowany o możliwościach wykorzystania sieci OSE 26 września 2018 r., w trakcie wykładu na temat zasobów NASK i możliwości ich wykorzystania. Ww. wykład poprzedzał podpisanie z Operatorem OSE umowy w sprawie przyłączenia Szkoły do sieci OSE.

(akta kontroli str. 78-82)

W kontrolowanym okresie w Szkole wykorzystywano cyfrowe materiały edukacyjne w dydaktyce. W okresie od 1 do 31 marca 2019 r. 19 nauczycieli 194 razy skorzystało z materiałów edukacyjnych zamieszczonych na stronach internetowych lub nośnikach CD w trakcie zajęć dla klas I-VIII. Głównie były to gotowe materiały dydaktyczne dla nauczycieli, gry edukacyjne, filmy, testy oraz prezentacje (także multimedialne). Korzystanie z materiałów cyfrowych dotyczyło następujących przedmiotów: edukacji wczesnoszkolnej, biologii, geografii, matematyki, chemii, historii, języka angielskiego, informatyki, wychowania do życia w rodzinie, wiedzy o społeczeństwie oraz w trakcie godzin wychowawczych. NIK ustaliła, że Szkoła nie wykorzystywała cyfrowych materiałów edukacyjnych zamieszczonych na stronach www.it-szkola.edu.pl, www.scholaris.edu.pl, www.epodreczniki.pl, www.akademia.nask.pl. Dyrektor podał, że Szkoła nie będzie tego robić do czasu utworzenia planów dydaktycznych na nowy rok szkolny. Materiały edukacyjne z tych stron nie zostały bowiem zaplanowane przez nauczycieli do wykorzystania w procesie edukacyjnym. Dodał ponadto, że plan trzeba tworzyć całościowo, a nie w oparciu o niepowiązane ze sobą materiały.

(akta kontroli str. 83-85, 92, 181-189)

9. Ze względu na rozproszoną lokalizację budynków (trzy odrębne obiekty) Szkoła w trakcie kontroli dysponowała trzema komercyjnymi łączami internetowymi. Dyrektor podał, że korzystano z nich ze względów technicznych, w celach edukacyjnych i administracyjnych. I tak:

- Umowa TEL000109100390¹⁴ zapewniała dostęp do Internetu (z maksymalną prędkością do 80 Mb/s) w budynku Szkoły przy Alejach Wojska Polskiego 2. Miesięczny koszt jego użytkowania wynosił 146,37 zł. Umowa ta z dniem 21 maja 2019 r. została przez Szkołę wypowiedziana za 30-dniowym okresem wypowiedzenia ze skutkiem na koniec okresu rozliczeniowego.
- Umowa 12877880¹⁵ zapewniała dostęp do Internetu (z maksymalną prędkością do 80 Mb/s) w budynku Szkoły przy ulicy Daszyńskiego 5. Miesięczny koszt jego użytkowania wynosił 121,77 zł. Ww. umowa nie została dotychczas wypowiedziana z uwagi na karę umowną wynoszącą 4 351,74 zł¹⁶ i będzie obowiązywała do czasu jej wygaśnięcia, tj. do listopada 2019 r.
- Umowa TEL000086743541/NEOI¹⁷ zapewniała dostęp do Internetu z maksymalną prędkością do 40 Mb/s. w budynku Szkoły przy ulicy

¹⁴ Zawarta 28 listopada 2016 r. z podmiotem komercyjnym.

¹⁵ Zawarta 28 listopada 2016 r. z podmiotem komercyjnym.

¹⁶ Stan na 3 czerwca 2019 r.

¹⁷ Zawarta 27 października 2013 r. z podmiotem komercyjnym.

Daszyńskiego 12B. Miesięczny koszt jego użytkowania wynosił 215,31 zł¹⁸. Ww. umowa nie została dotychczas wypowiedziana z uwagi na odległość od pozostałych budynków szkolnych i brak możliwości podpięcia sieci za pomocą kabla (budynki oddzielone są od siebie drogą publiczną), dlatego będzie obowiązywała do czasu zakończenia przekonfigurowania dotychczasowej sieci i połączenia z OSE.

(akta kontroli str. 78-85, 88, 93-95, 190-221)

10. W latach 2016-2019¹⁹ Szkoła zorganizowała dla nauczycieli w 2017 r. jedno 40-godzinne szkolenie z zakresu wykorzystania cyfrowych materiałów edukacyjnych w nauczaniu. W szkoleniu pn. TIK w pracy nauczyciela²⁰ wzięło udział 47 z 51 zatrudnionych²¹. Cztery grupy nauczycieli w ramach 10 spotkań zapoznały się m.in. z tworzeniem programów multimedialnych i interaktywnych, podstawami obsługi tablicy interaktywnej, wykorzystaniem edukacyjnych zasobów sieci Internet oraz przechowywaniem i bezpieczeństwem danych.

Dyrektor podał, że na drugą połowę sierpnia 2019 r. planowane jest dla wszystkich nauczycieli szkolenie dotyczące cyfrowych zasobów edukacyjnych przygotowanych przez Operatora OSE. Ww. szkolenie ma pomóc w zwiększeniu zakresu wykorzystania w Szkole sieci dla celów edukacyjnych.

W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 22 maja 2019 r. pięciu nauczycieli uczestniczyło w szkoleniach dotyczących bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych, w tym:

- jeden nauczyciel w 2016 i kolejny w 2018 r. uczestniczyli w szkoleniu pn. *Technologia Informacyjna* obejmującym m.in. temat bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych,
- dwoje nauczycieli w 2017 r. uczestniczyło w szkoleniu e-learningowym pn. *Uczeń bezpieczny w sieci*, na którym m.in. omawiano tematykę monitorowania i kontroli zagrożeń cyberprzemocy w szkole, edukacji dzieci i młodzieży dla bezpieczeństwa w sieci oraz ochrony dzieci i młodzieży przed cyberprzemocą.
- jeden nauczyciel w 2018 r. uczestniczył w szkoleniu pn. *Cyberbezpieczeństwo dla nauczycieli. Internet, ochrona danych osobowych, prawo autorskie*, którego celem było m.in. nabycie wiadomości na temat bezpiecznego korzystania z usług dostępnych w Internecie.

Dyrektor podał ponadto, że na wrzesień 2019 r. zaplanował dla kadry pedagogicznej szkolenie obejmujące tematykę bezpiecznego korzystania z sieci. W październiku i listopadzie 2019 r. natomiast wszyscy uczniowie mają uczestniczyć w warsztatach z bezpiecznego korzystania z sieci i unikania występujących tam zagrożeń.

(akta kontroli str. 222-250)

11. W związku z uruchomieniem usługi, Operator OSE nie zorganizował dla pracowników Szkoły żadnych szkoleń, ani nie przekazał jakichkolwiek materiałów szkoleniowych dotyczących zasad bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych.

(akta kontroli str. 78-82)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹⁸ Koszt użytkowania w maju 2019 r.

¹⁹ Według stanu na 22 maja 2019 r.

²⁰ Zajęcia prowadzone w dwóch grupach.

²¹ 92,15% zatrudnionych nauczycieli.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, dnia 19 czerwca 2019 r.

Kontroler
Adam Ruciński
Starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie
z up.

Piotr Wanic
Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis